

voorstel VVRE

ZAAKNUMMER [indien van toepassing]
STELLER Dhr. M. Klarenbeek
TELEFOON

DATUM mei 2019
AAN Bestuurlijk overleg VVRE
BIJLAGEN

ONDERWERP 5. Afhandeling bezwaarschriften Urgentie
wonen
STRATEGISCHE AGENDA n.v.t.

DOSSIERHOUDERS Van der Ven, Struijlaart, van de Pol

AMBTELIJKE n.v.t.
OPDRACHTGEVER

Advies:

U wordt voorgesteld om:

In te stemmen met het invoeren van ambtelijk horen in het geval van bezwaarschriften op grond van de Huisvestingsverordening.

Samenvatting

Sinds medio 2015 is het mogelijk om tegen een weigering van een urgentieverklaring bezwaar in te dienen. Daarvoor bestond er een klachtenprocedure. De bezwaren worden behandeld door de Regionale hoor- en adviescommissie voor de behandeling van bezwaarschriften o.g.v. de Huisvestingsverordening (Rehab). Dat er tevredenheid is over de kwaliteit van de adviezen van de Rehab, wil niet zeggen dat er geen verbetering mogelijk is in de werkwijze. Vanuit het streven naar procesoptimalisatie, hogere klanttevredenheid en efficiencyvoordelen, stellen we daarom de volgende wijziging van de werkwijze voor:

Over te gaan op ambtelijk horen voor de bezwaarschriften op grond van de Huisvestingsverordening, waarbij de gemeente Hoorn conform de Gemeenschappelijke regeling de verdere uitvoering regelt. Het ambtelijk horen wordt jaarlijks in het jaarverslag geëvalueerd en met de gemeenten in Westfriesland gedeeld.

Dit voorstel gaat met name over het uitgangspunt om ambtelijk horen mogelijk te maken. Mede met het oog op de hierboven bedoelde 'verdere uitvoering', zal in de uitwerking de mogelijkheid worden geboden om bij het ambtelijk horen ook ambtenaren uit de deelnemende gemeenten (anders dan Hoorn) in Westfriesland te betrekken c.q. mee te laten horen, als daar behoefte aan is in de regio.

Hierna leest u een nadere toelichting en onderbouwing van dit advies.

Hoe is de behandeling van de bezwaarschriften op grond van de Huisvestingsverordening nu geregeld in Westfriesland?

De Regionale Urgentiecommissie West-Friesland (RUC) beslist namens het college (i.c. de zeven West-Friese colleges) op een aanvraag voor urgentie in het kader van toewijzing van woonruimte

zoals bedoeld in de Huisvestingsverordening. Tegen een beslissing van de RUC kan bezwaar worden ingediend. De bezwaarprocedure heeft tot doel om na bezwaar het primaire besluit te heroverwegen zowel op de rechtmatigheid als op de doelmatigheid van het besluit.

Voordat een bestuursorgaan op een bezwaar beslist, stelt het belanghebbenden in de gelegenheid te worden gehoord. De Algemene wet bestuursrecht regelt twee procedures voor het horen in de bezwaarschriftenprocedure. Allereerst het horen door of namens het bestuursorgaan zelf. Hierbij is geen externe bezwarencommissie in beeld. De gemeente hoort zelf, op ambtelijk niveau. Daarnaast is er de mogelijkheid van horen door een onafhankelijke c.q. externe adviescommissie die een advies over het bezwaar aan het bestuursorgaan uitbrengt.

Het horen bij bezwaar tegen een beslissing van de RUC gebeurt momenteel door een externe commissie, nl. de Regionale hoor- en adviescommissie voor de behandeling van bezwaarschriften o.g.v. de Huisvestingsverordening (Rehab), op basis van een door de gemeente Hoorn vastgesteld reglement. Het secretariaat van deze commissie wordt uitgevoerd namens het college van de gemeente Hoorn door het team van Juridische zaken. Dit sluit aan bij de Gemeenschappelijke regeling "Ondersteuning Bestuurlijke Samenwerking West-Friesland", waarin is geregeld dat de uitvoering van de behandeling van de bezwaarschriften bij de gemeente Hoorn is neergelegd. De kosten hiervan worden doorberekend aan de deelnemende gemeenten. De Rehab bestaat uit vier personen. Van de bezwaarschriften die door de Rehab worden behandeld, komen de indieners voor het grootste deel uit de gemeente Hoorn en slechts voor een klein deel uit de andere zes gemeenten uit West-Friesland. Het gaat om gemiddeld 30 à 40 bezwaarschriften per jaar (zie de hierna volgende tabel), waarvan meer dan de helft van de bezwaarschriften uit de gemeente Hoorn.

Over welke aantallen bezwaarschriften gaat het?

De volgende tabel geeft inzicht in de aantallen bezwaarschriften per gemeente over de afgelopen vier jaar. In de eerste helft van 2015 was er nog sprake van een klachtencommissie in plaats van een bezwaarschriftencommissie.

GEMEENTE	2015 (klachten en bezwaren)	2016	2017	2018
HOORN	28	33	29	13
MEDEMBLIK	8	6	5	8
KOGGENLAND	1	1	2	1
STEDE BROEC	2	2	6	2
DRECHTERLAND	1	1	0	2
ENKHUIZEN	0	6	1	0
OPMEER	0	1	2	2

Hoe behandelen andere gemeenten bezwaarschriften in het algemeen en specifiek inzake de Huisvestingsverordening?

De afgelopen jaren zijn vele gemeenten in Nederland overgegaan tot (gedeeltelijk) ambtelijk horen bij bezwaren op allerlei verschillende terreinen, zoals Alkmaar, Schagen, Zaanstad, Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Eindhoven, Apeldoorn, Zwolle, Den Bosch, Tilburg, de Drechtsteden, Arnhem, Hilversum etc. In Hoorn geldt dat voor alle bezwaarschriften in het sociaal domein. Bij vrijwel alle van de hiervoor genoemde gemeenten wordt ambtelijk horen ook toegepast bij bezwaarschriften op grond van de Huisvestingsverordening. Deze zaken worden door bedoelde gemeenten bij uitstek geschikt geacht om ambtelijk horen bij toe te passen. Dit, omdat de stringente regels rond urgentie nauwelijks beoordelingsruimte bieden voor het bestuursorgaan.

De ervaringen met ambtelijk horen in Hoorn en ook bij andere gemeenten zijn positief. De ambtelijke behandeling van de bezwaarschriften is goedkoper en sneller en de kwaliteit en de onafhankelijkheid blijven gegarandeerd.

Wat zijn de argumenten om tot ambtelijk horen over te gaan?

Zoals eerder vermeld wordt voorgesteld om de bezwaarschriften o.g.v. de Huisvestingsverordening ambtelijk te gaan horen.

Waarom is ambtelijk horen in dit geval geschikt?

Ambtelijk horen is vooral geschikt voor zaken waarbij de kaders over het algemeen duidelijk in wet- en regelgeving staan aangegeven en waarbij er in de regel slechts één belanghebbende is. Bij bezwaarschriften o.g.v. de Huisvestingsverordening is hiervan sprake. De vele gemeenten waar ambtelijk horen op meerdere terreinen wordt toegepast, wijzen alle op het strak wettelijk kader c.q. de beperkte beoordelingsruimte voor het bestuursorgaan en beschouwen deze zaken daarom bij uitstek geschikt voor ambtelijk horen.

Deze zaken zijn qua sociaal-maatschappelijke impact vergelijkbaar met zaken die in het sociaal domein spelen. Ook dan gaat het om een kwetsbare groep mensen. In het sociale domein is ambtelijk horen in den lande ook al zeer gebruikelijk, zo ook in de gemeente Hoorn. Alle bezwaarschriften in het sociaal domein worden al jaren naar ieders tevredenheid ambtelijk behandeld.

Wat merken de gemeenten van de overstap naar ambtelijk horen?

De kwaliteit van de adviezen (in de vorm van een concept beslissing op bezwaar) blijft volledig gehandhaafd doordat de huidige secretarissen ook bij ambtelijk horen deze adviezen opstellen. Verder wordt ook bij ambtelijk horen, net zoals bij een externe commissie, een advies uitgebracht aan het betrokken bestuursorgaan (i.c. één van de zeven West-Friese colleges). Het nemen van de uiteindelijke beslissing op bezwaar blijft de verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan.

Wat merkt de indiener van het bezwaar ervan?

Uit onderzoek blijkt stevast dat burgers een informele procedure hoger waarderen dan een formele procedure. Vanwege het informele karakter van ambtelijk horen heeft een bezwaarmaker meer mogelijkheden om specifieke kenmerken van zijn situatie over het voetlicht van het bestuursorgaan te brengen. Laagdrempeligheid bij het horen in een kleine setting stelt een bezwaarmaker eerder op zijn gemak, hetgeen de toelichting op het bezwaar ten goede komt. Daarnaast is het een voordeel voor de indiener dat zijn bezwaarschrift op zo kort mogelijke termijn na indiening ervan kan worden behandeld.

Welke voordelen zijn er bij ambtelijk horen?

De argumenten daarvoor zijn:

- De planning en afhandeling van bezwaarschriften is sneller, flexibeler en efficiënter. De hoorzitting is niet afhankelijk van de beschikbaarheid van de 4 leden van de commissie.
- Ambtelijk horen is voor de gemeenten goedkoper omdat de presentiegelden/reiskosten van de commissieleden komen te vervallen. Het gaat daarbij om gemiddeld € 10.000 per jaar.
- Ambtelijk horen is informeler en persoonlijker want er zitten minder personen aan tafel. De bezwaarmaker treft bij ambtelijk horen namelijk twee ambtenaren aan tafel in plaats van een commissie met 3 of 4 leden en een ambtelijk secretaris. Hierdoor is er meer ruimte voor een gesprek en kunnen bezwaarmakers beter worden voorgelicht over het hoe en waarom van het besluit. Door een meer persoonlijke behandeling krijgt de bezwaarmaker meer begrip voor de uitvoering van het beleid. Het informele karakter voorkomt dat bezwaarmakers verharderen in hun standpunt. Ambtelijk horen past goed bij het karakter van de bezwaarschriftprocedure in de Algemene wet bestuursrecht. Die is namelijk bedoeld als een laagdrempelige, eenvoudige procedure.

- Administratieve inspanning omtrent de behandeling van een bezwaarschrift is eenvoudiger omdat afstemming en communicatie met de commissie vervalst.

Welke argumenten worden veelal genoemd tegen het ambtelijk horen?

Een veelgehoord argument tegen het ambtelijk horen is dat de onafhankelijkheid in het geding zou zijn. De juristen die ambtelijk gaan horen en ook een advies aan het bestuursorgaan gaan uitbrengen maken geen deel uit van het primaire proces en zijn daarom in de onafhankelijke positie de gehele zaak in de fase van heroverweging op alle facetten (rechtmatigheid en doelmatigheid) objectief te beoordelen.

Daarnaast zijn er mogelijk zorgen over de kwaliteit als de externe commissie vervalst. Ook die kan worden gegarandeerd. De secretaris van de commissie (straks de medewerkers die ambtelijk gaan horen) neemt nu al een belangrijke positie in bij de afhandeling van bezwaarschriften: hij doet de eerste beoordeling over de ontvankelijkheid van het bezwaar en de houdbaarheid van het besluit en adviseert de adviescommissie over de afhandeling. Daarnaast schrijft de secretaris ook het advies in de vorm van een concept beslissing op bezwaar. De betrokken medewerkers zijn ervaren juristen en hebben al ruime ervaring op het gebied van ambtelijk horen binnen het sociaal domein waar vergelijkbare problematiek aan de orde is.

Wat is het alternatief?

Hierboven is toegelicht welke voordelen ambtelijk horen heeft boven horen met behulp van een externe commissie. De genoemde voordelen worden optimaal bereikt bij een geheel ambtelijke hoorcommissie. Een externe commissie met minder leden of ook 'enkelvoudig horen' met alleen een externe voorzitter levert deels voordelen op (goedkoper, minder formeel). Qua planning en afhandeling is dit echter minder flexibel, snel en efficiënt. Ook vergt het meer administratieve inspanning dan bij volledig ambtelijk horen. Voor dit alternatief wordt daarom niet gekozen.

Uiteraard is het ook nog steeds mogelijk om niets in de procedure te wijzigen en het horen via de commissie te handhaven. Vanzelfsprekend worden de geschetste voordelen dan niet behaald.

Met wie is dit advies vooraf gedeeld en besproken?

Het voorstel over het invoeren van ambtelijk horen is gedeeld en besproken met:

- de ambtelijke werkgroep Wonen. In deze werkgroep zitten ambtenaren van alle zeven West-Friese gemeenten;
- de voorzitter van de Rehab;
- de voorzitter van de Urgentiecommissie;
- dossierhouders wonen.

De Rehab heeft ook een schriftelijke reactie ingediend. De Rehab heeft (kort samengevat) zorgen over de onafhankelijkheid van ambtelijk horen en vraagt zich daarnaast af of er bij ambtelijk horen door medewerkers van een afdeling juridische zaken geen 'vernauwing van de beoordeling' zal plaatsvinden.

De zorgpunten van de Rehab worden niet gedeeld. In het voorstel is reeds uitgelegd dat de medewerkers die ambtelijk gaan horen en ook een advies aan het bestuursorgaan gaan uitbrengen geen deel uit maken van het primaire proces. Ze zijn, zoals al opgemerkt, in de onafhankelijke positie de gehele zaak in de fase van heroverweging op alle facetten objectief te beoordelen. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar de wet- en regelgeving (de zgn. rechtmatigheidstoets), maar wordt ook beoordeeld of het besluit onder de gegeven omstandigheden efficiënt en redelijk is (de zgn. doelmatigheidstoets).